

PSYKISK HELSE/PSYKIATRIEN

Hvor står du, hvor går du?

Psykisk helsekongressen 2019

Trondheim

21.01.2019

AVSLØRER

LEGGES I BELTER NÅR LEGENE DRAR PÅ FERIE

For første gang er det dokumentert når på året og døgnet pasienter bindes fast mot sin vilje. Scroll ned og se hvordan bruken av tvang varierer ut fra hvem som er på jobb.

Medisinfrie alternativer virker på psykoser | Peter C. Gøtzsche

Antipsykotiske legemidler er svært skadelige. Etter mitt syn bør de stort sett ikke brukes.

DEBATT

FOTO: Kallestad, Gorm / SCANPIX NORGE

Antipsykotiske midler slår mange ihjel og hindrer pasienter fra å komme tilbake til et normalt liv, mener debattanten.

Legg vekk de psykiatriske diagnosene

Psykiatriske diagnoser er mer til skade enn gagn.

'De psykiatriske diagnosene slik de fremstår i dag gir rett og slett ingen mening,' skriver kronikkforfatteren. (Illustrasjonsfoto)
FOTO: COLOURBOX

Birgit Valla

@birgitva

Psykologspesialist og avdelingsleder
for Stangehjelpa, Stange kommune.

🔴 MER OM YTRING

🔴 MER OM RUS OG PSYKIATRI

🕒 Publisert 09.03.2016, kl. 09:13

Grunnlagsproblem?

Et menneskesinn er det mest komplekse fenomenet
vi kjenner til i naturen

Knyttet til identitet: hvem vi er som menneske

Foto: Steve McCurry, National Geogr

Foto: Martin Schoeller for TIME

Kropp-sinn problemet

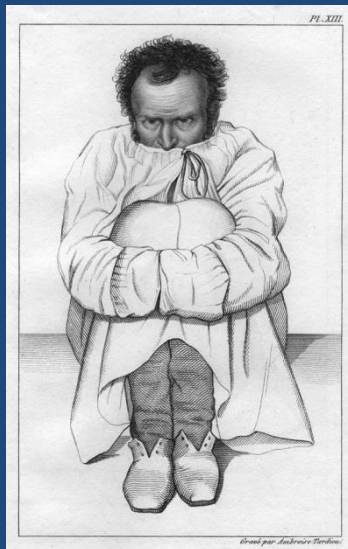
- Hvordan skjer «koblingen»?
- Psykososiale årsaker til psykiske lidelser?
- Biologiske årsaker til psykiske lidelser?

Naturvitenskap og samfunnsvitenskap -intet enhetlig vitenskapsideal

Psykiatriens historie

Psykiatriens historie

FIG. 4.—Phosphenic Arcing: showing symptoms produced between eyeball and optic chiasm through orbital plate into optic chiasm in frontal lobe.

FIG. 5.—Case 4, 1906. 1000 m.c. Carbonyl sulphide. After two months, the eyes were so greatly affected that they were removed.

FIG. 6.—Case 4, 1906. 1000 m.c. Carbonyl sulphide. The face normal after 4 months.

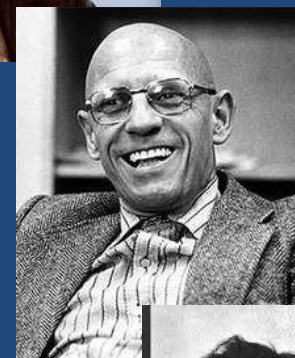
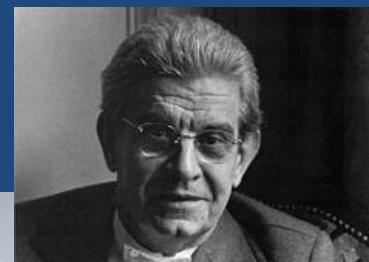
Postmodernismen

*«Forståelse er avhengig av
språk og kontekst»*

Psykiatrikritikk

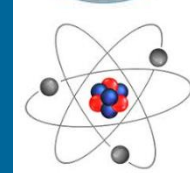
- Jaques Lacan (1901-1981)
 - Psykiater og psykoanalytiker
 - Tolkning av psykoser
- Thomas Szasz (1920-2012)
 - Psykiater
 - Antivitenskapelig syn på psykiatri
 - Pasientautonomi
- Michel Foucault (1926-1984)
 - Filosof
 - Galskap som sosial konstruksjon
 - Sosiologisk studie av medisinen/legeprofesjonen
- Ronald D. Laing (1927-1989)
 - Psykiater
 - Kritikk av medisinsk modell for psykiske lidelser
- David Cooper (1931-1986)
 - Psykiater
 - Psykisk lidelse som sosialt/eksistensielt fenomen

DEN BIOPSYKOSOSIALE MODELLEN

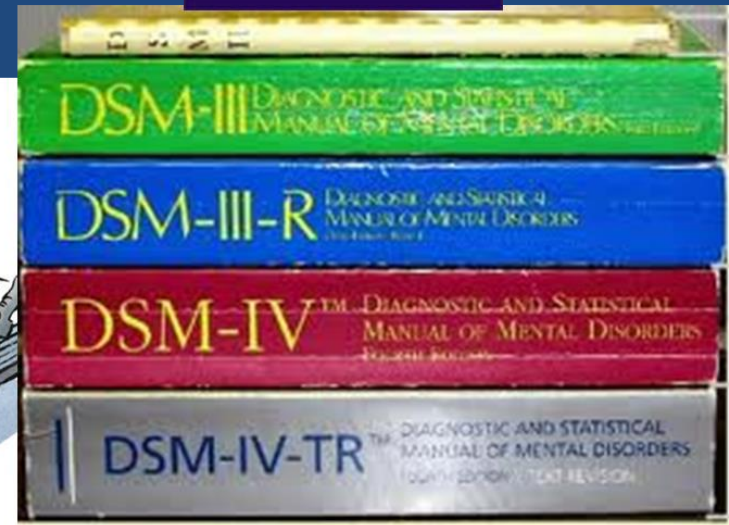
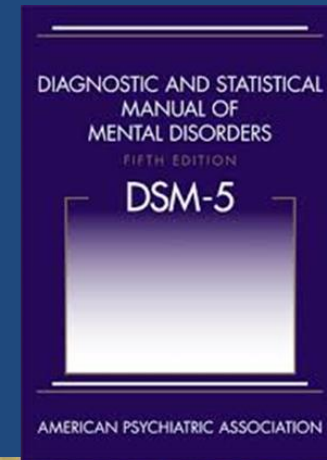
Engel GL, Science 1977

- Biosfæren
- Samfunn – Nasjon
- Kultur – Subkultur
- Lokalsamfunn – Fellesskap
- Familie
- **Dyade**
- **Person (erfaring og atferd)**
- **Nervesystem**
- Organer/Organsystemer
- Vev
- Celler
- Organeller
- Molekyler
- Atomer
- Subatomære partikler

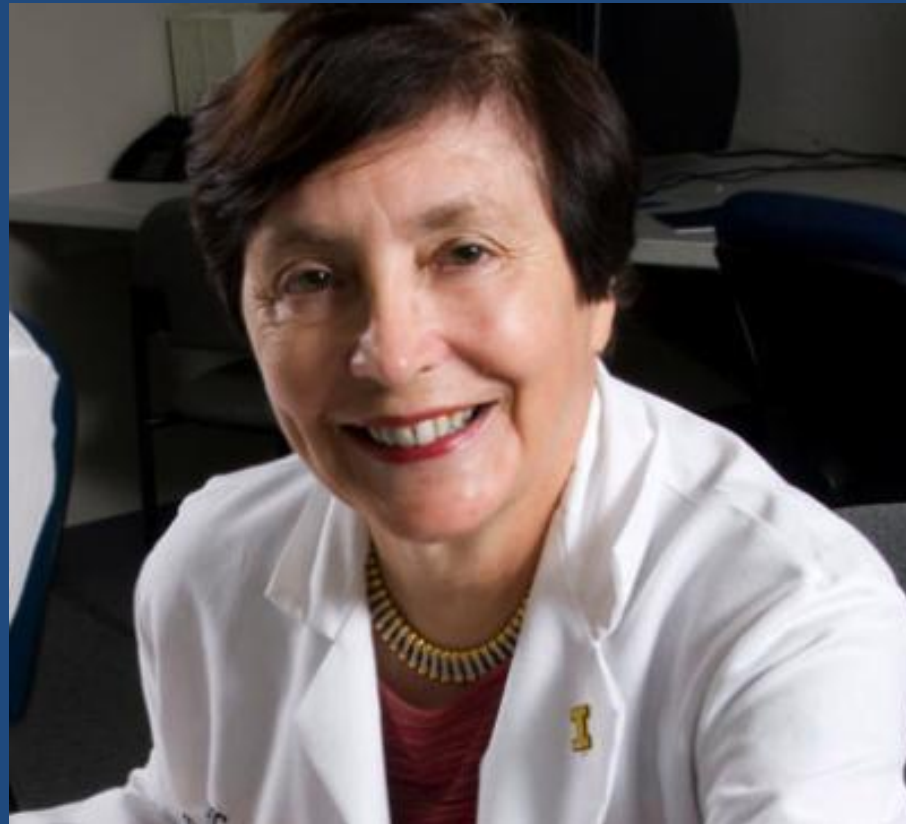
Sykdomsklassifikasjon

- Symtomer og tegn
 - Deskriptivt (eks: ICD-10)
- Patogenese/etiologi
 - Forståelsesbasert ihht teori (eks: Psykodynamisk)

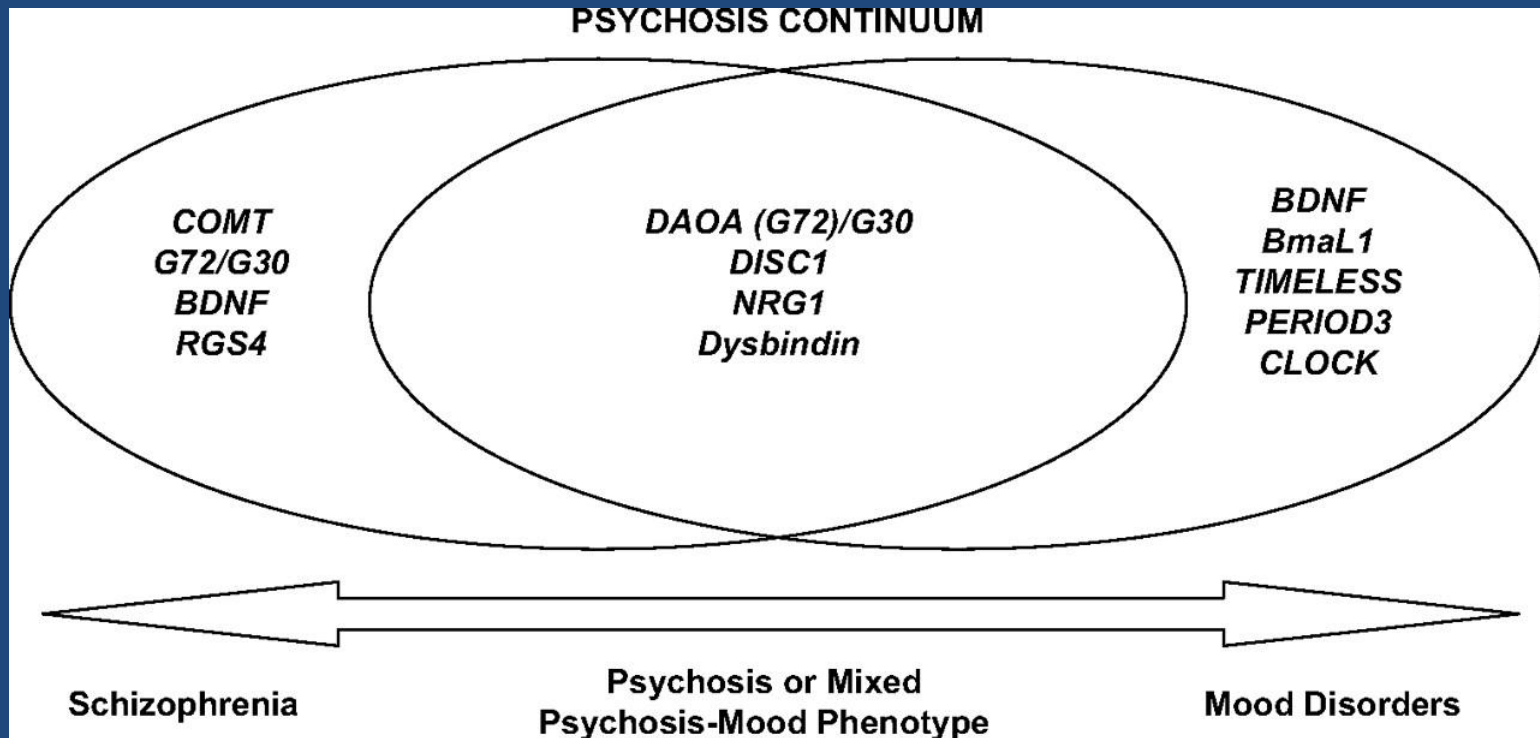
“Validity has been sacrificed to achieve reliability. DSM has given researchers a common nomenclature, but probably a wrong one»

(Nancy Andreasen, Amerikansk psykiater, forsker og redaktør, 2007)

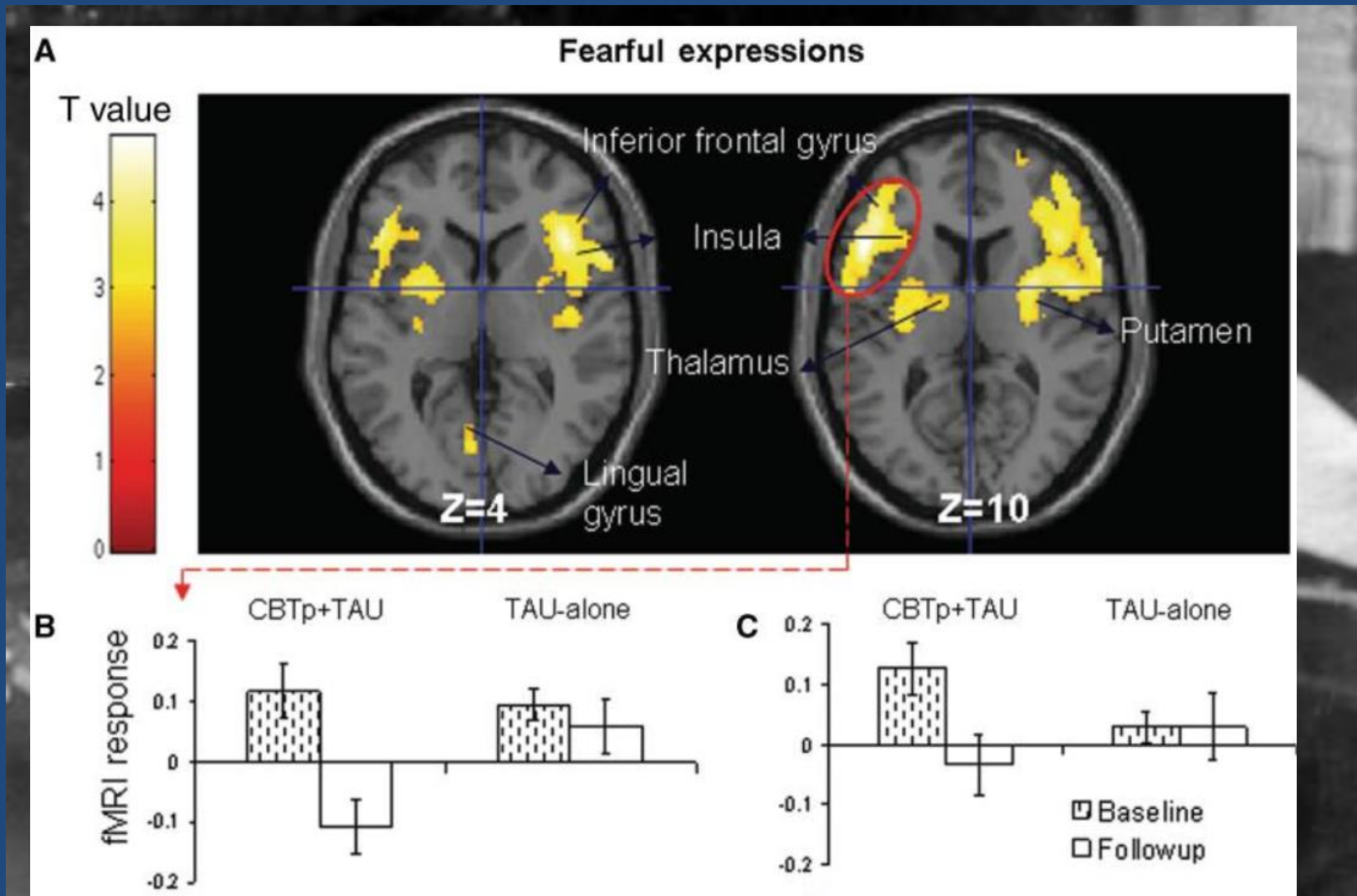
Dimensjonell tenkning: Schizofreni og bipolar lidelse

- Sårbarhet for psykose
- Geno- og fenotypisk overlapp

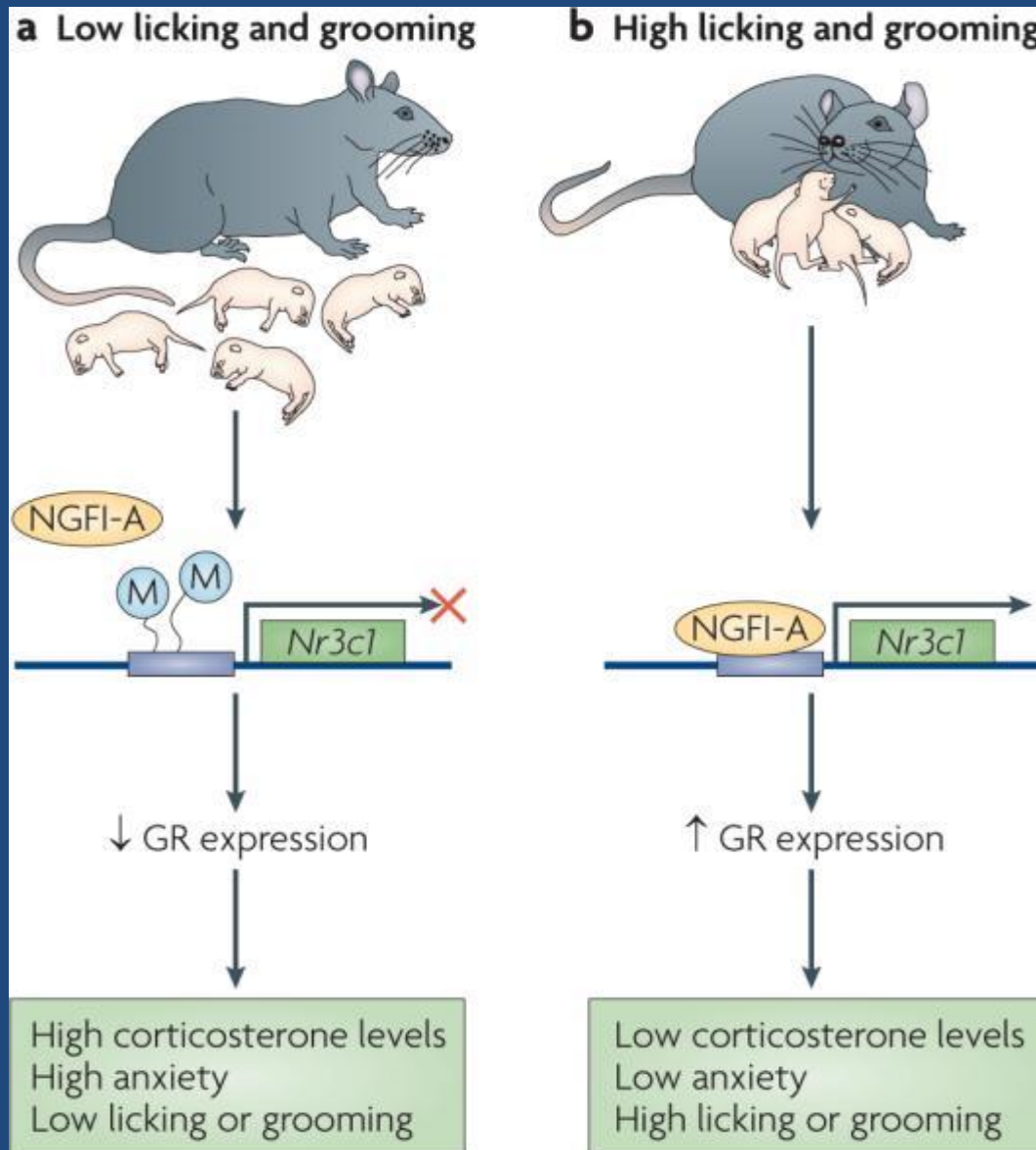

Ivleva, E. et al. Schizophr Bull 2008 34:734-742

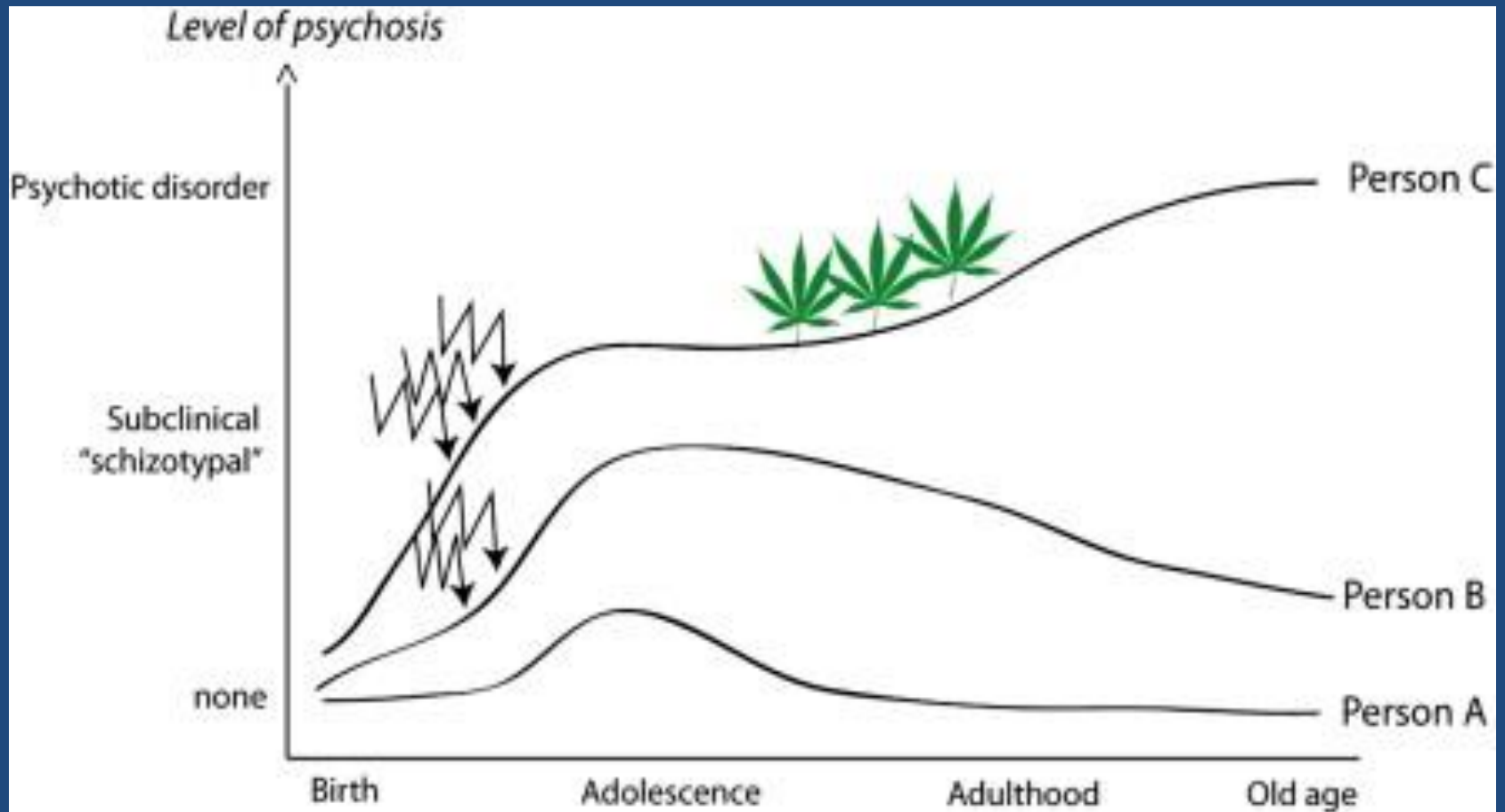
Psykoterapi kan føre til hjerneendringer

Epigenetikk: omsorg «skrer på» gener

Stress-sårbarhetsmodell

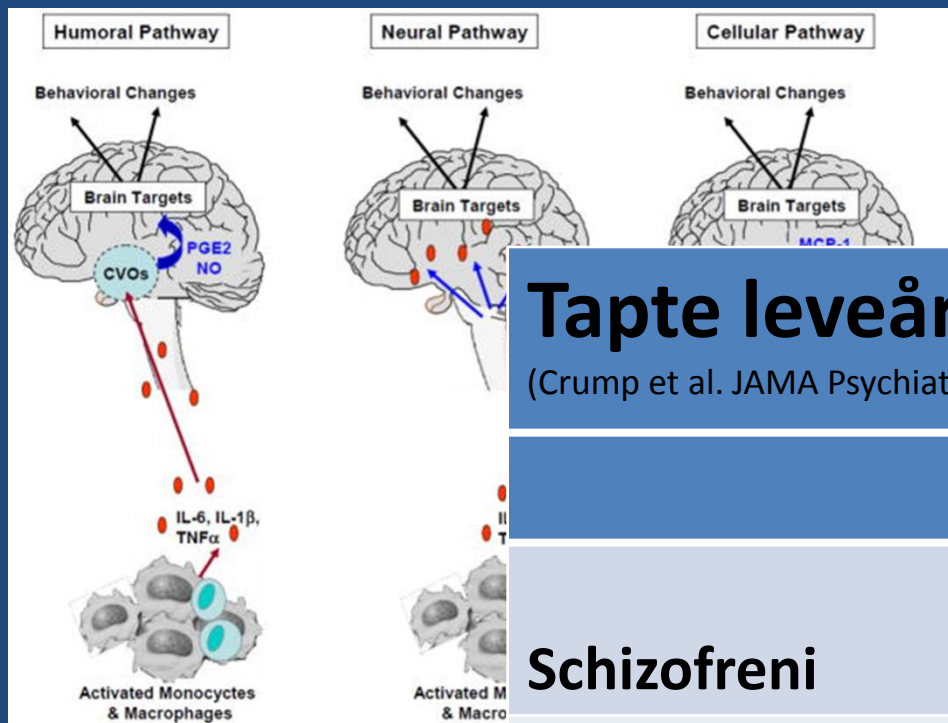
Rebecca Kuepper , Paul D. Morrison , Jim van Os , Robin M. Murray , Gunter Kenis , Cecile Henquet

Does dopamine mediate the psychosis-inducing effects of cannabis? A review and integration of findings across disciplines

Schizophrenia Research Volume 121, Issues 1-3 2010 107 - 117

<http://dx.doi.org/10.1016/j.schres.2010.05.031>

Psykiske lidelser er ikke bare «psykiske» eller sitter ikke bare i hjernen..

Tapte leveår pga «naturlige» årsaker.

(Crump et al. JAMA Psychiatry 2013)

	Menn	Kvinner
Schizofreni	13.1	10.5
Bipolar lidelse	6.6	7.5

Skillet mellom psykiatri og somatisk medisin ?

Andel klinisk valide kategorier

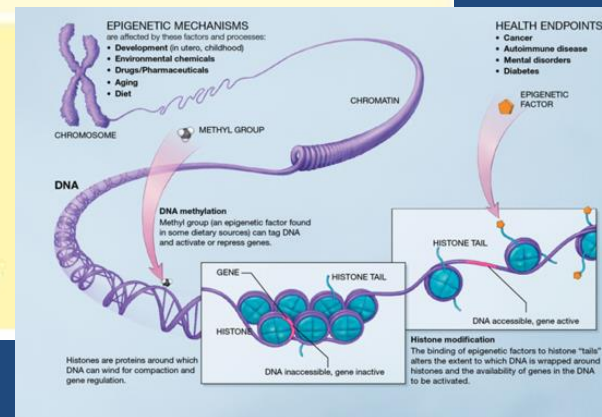
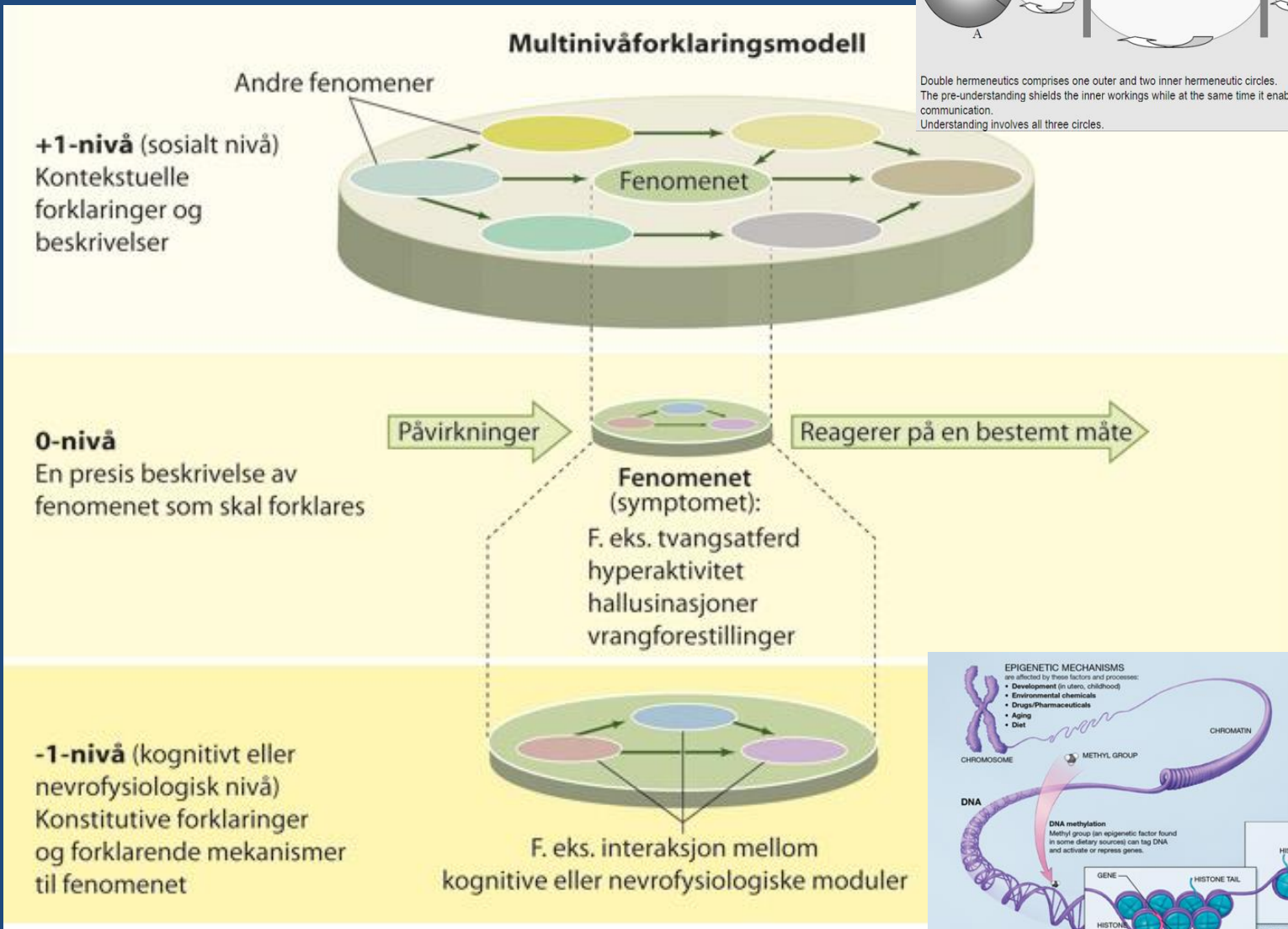
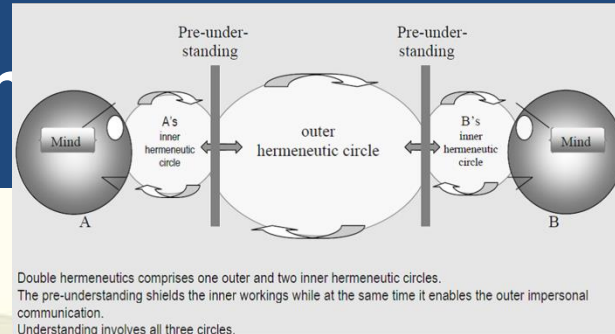
- Ortopedi
- Gastrokirurgi
- Nevrokirurgi
- Onkologi
- Kardiologi
- Psykiatri
- Reumatologi
- Dermatologi
- Fysikalsk medisin
- Nevrologi

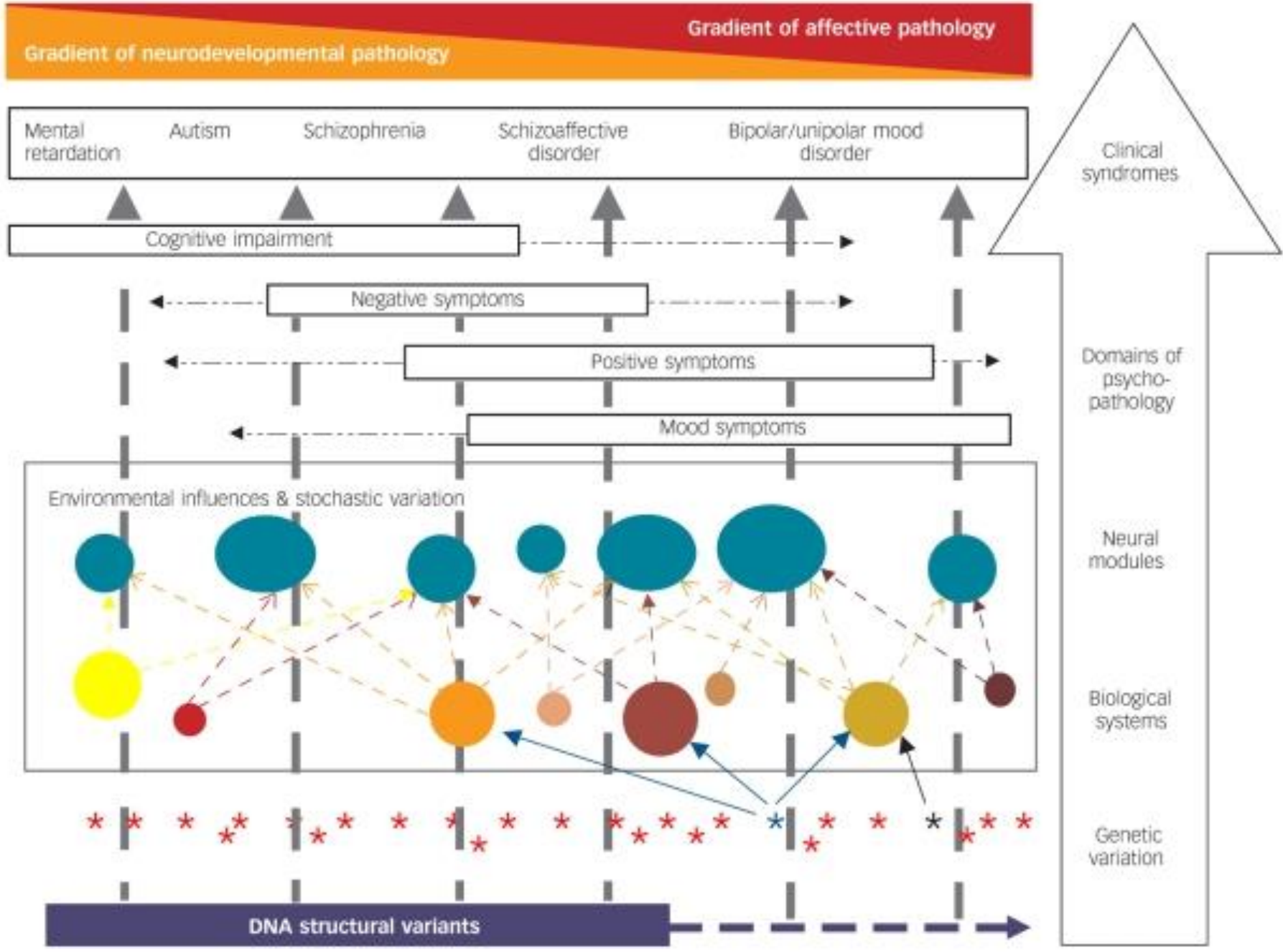
DEN BIOPSYKOSOSIALE MODELLEN

Engel GL, Science 1977

-
- Biosfæren
 - Samfunn – Nasjon
 - Kultur – Subkultur
 - Lokalsamfunn – Fellesskap
 - Familie
 - Dyade
 - Person (erfaring og atferd)
 - Nervesystem
 - Organer/Organsystemer
 - Vev
 - Celler
 - Organeller
 - Molekyler
 - Atomer
 - Subatomære partikler
-

Integrert tilnærming

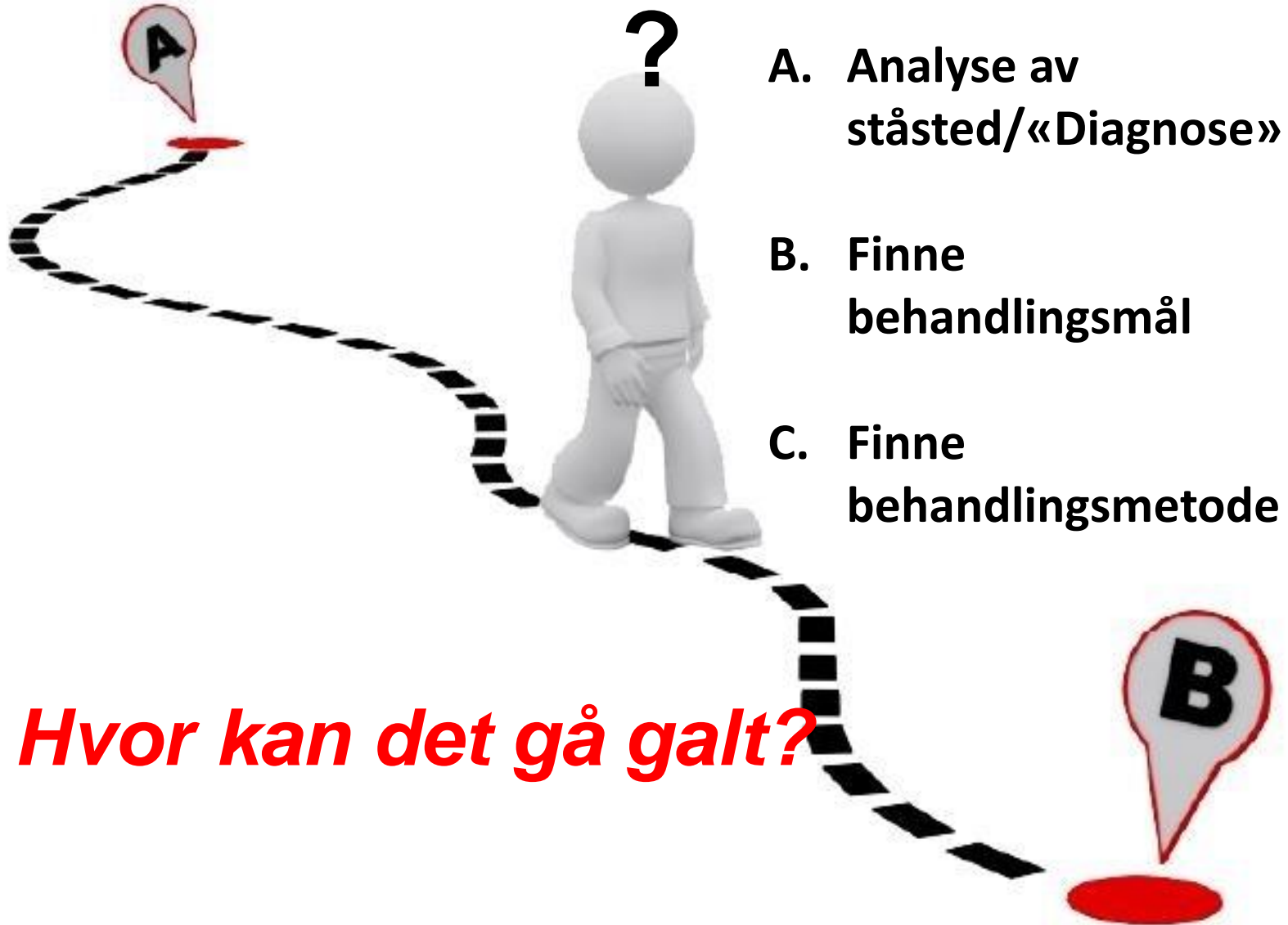
Holistisk og persontilpasset «system»-medisin: «bivirkninger»?

- «Medikalisering av helse og selve livet?»
- «Et upålitelig løfte om revolusjon av forebyggende medisin»

(H. Vogt et al. 2016)

Hjelperens utfordringer:

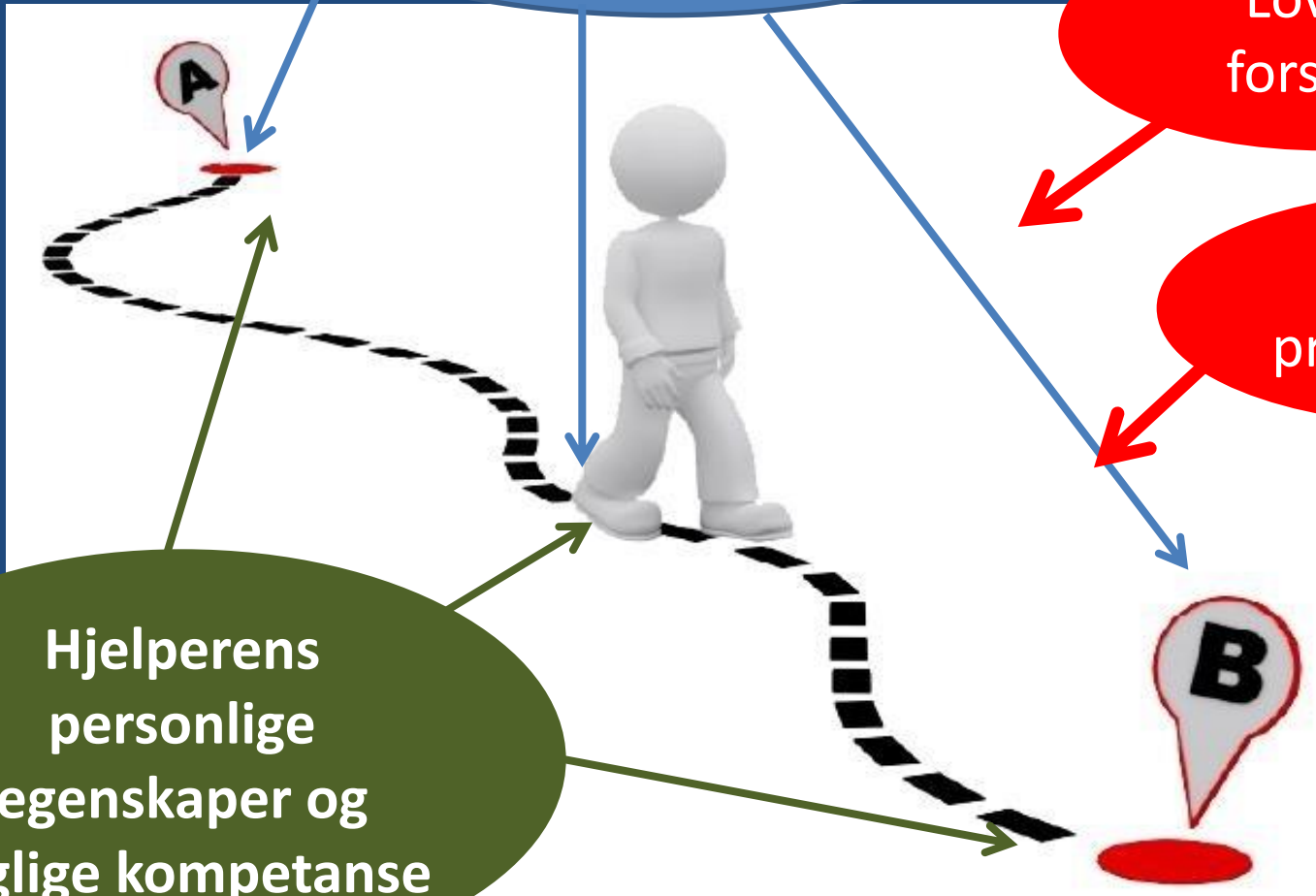

Pasientens
ønske?

Lov og
forskrift

Ressurs-
prioriteringer

Hjelperens
personlige
egenskaper og
faglige kompetanse

Brukermedvirkning

- *Pasienten i sentrum*

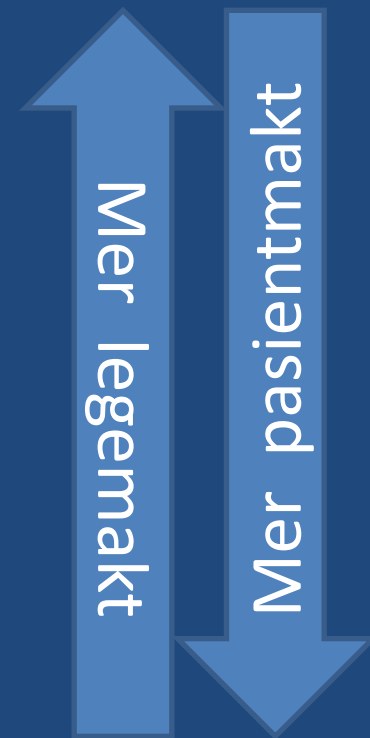
Pasientenes og pårørendes erfaringer brukes til å forbedre tjenestene, både på individ- og systemnivå

- Mål for behandling
- De personlige møtene
- Organisering av tjenestene

Forskjellige modeller for pasient-behandlerrelasjon

- Paternalistisk premissleverandør
- Rådgiver/veileder/coach
- Forhandlingspart
- «Partner i eget prosjekt»
- Tjenestetilbyder (NPM)

Pasient-behandlerrelasjonen ↔ pasientautonomi

Pasient- behandlerrelasjonen

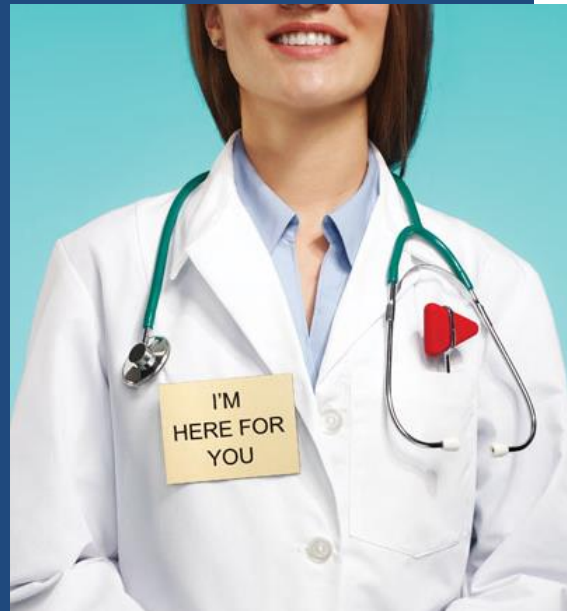
Påvirker både opplevelsen og forekomsten av negative opplevelser

Samfunnsvern versus hensynet til individet?

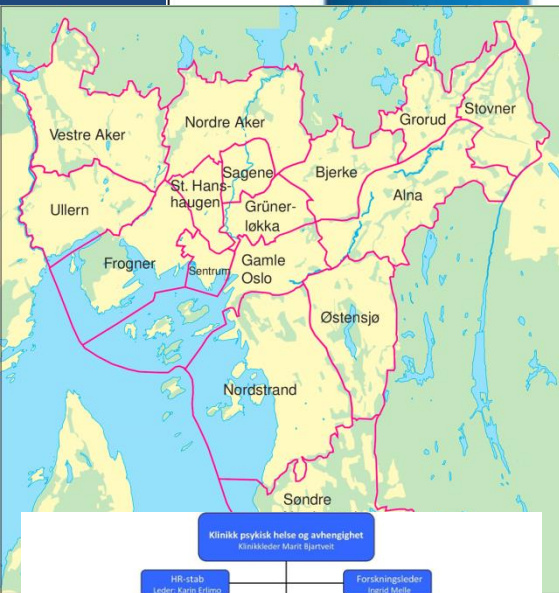
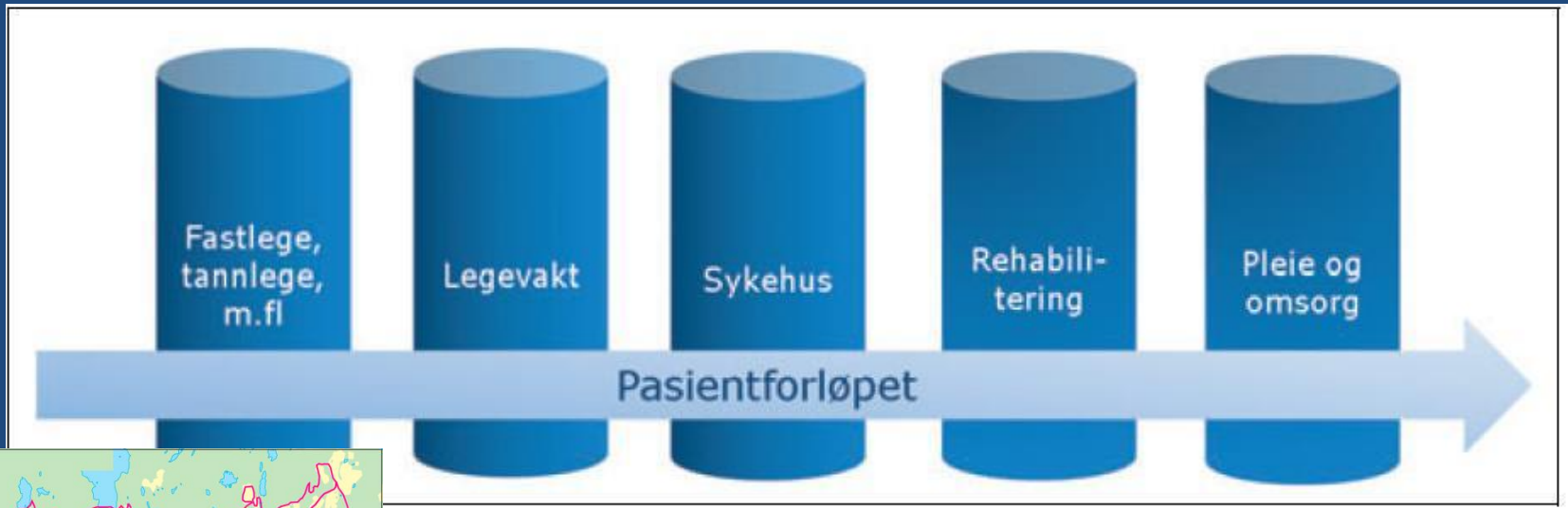
Markedsliberalisme og brukerorientering

Avvik mot budsjett pr november	Inntekter		Kostnader		RESULTAT		
	Avvik hittil i år	% avvik	Avvik hittil i år	% avvik	Avvik hittil i år	Avvik som % av total budsjett	
Drammen sykehus	- 10 228	-1%	- 12 066	-1%	- 22 294	-1,4 %	🔴
Bærum sykehus	11 294	1%	- 21 159	-2%	- 9 865	-1,1 %	🔴
Ringerike sykehus	5 558	1%	- 13 041	-3%	- 7 483	-1,5 %	🔴
Kongsberg sykehus	- 3 776	-1%	- 6 401	-2%	- 10 177	-3,8 %	🔴
Intern Service	866	0%	2 229	0%	3 095	0,4 %	🟢
Psykisk Helse og RUS	- 6 167	0%	3 736	0%	- 2 431	-0,2 %	🟡
Prehospitaltjenester	4 138	1%	2 295	1%	6 433	2,0 %	🟢
Medisinsk Diagnostikk	- 15 172	-3%	5 486	1%	- 9 686	-1,7 %	🔴
Stabene	- 5 131	-2%	7 314	2%	1 981	0,6 %	🟢
Overordnet VVHF	- 139 880	-11%	41 799	4%	- 98 083	-8,1 %	🔴
Avvik	- 158 701	-2%	10 193	0%	- 148 509	-1,9 %	🔴

Helsetjenestene

Store systemer:

- Krevende å ivareta helhetsperspektivet
- Krevende å ivareta gode relasjoner
- Reduserer muligheten for «de gode møtene»?

Standardisering

- **Fordeler:**

- Motvirker tilfeldig variasjon i behandlingstilbudet
 - Kommunikasjon (journalstandarder, planarbeid, møter)
 - Utredning
 - Metodeanvendelse
 - Behandlingstilbud

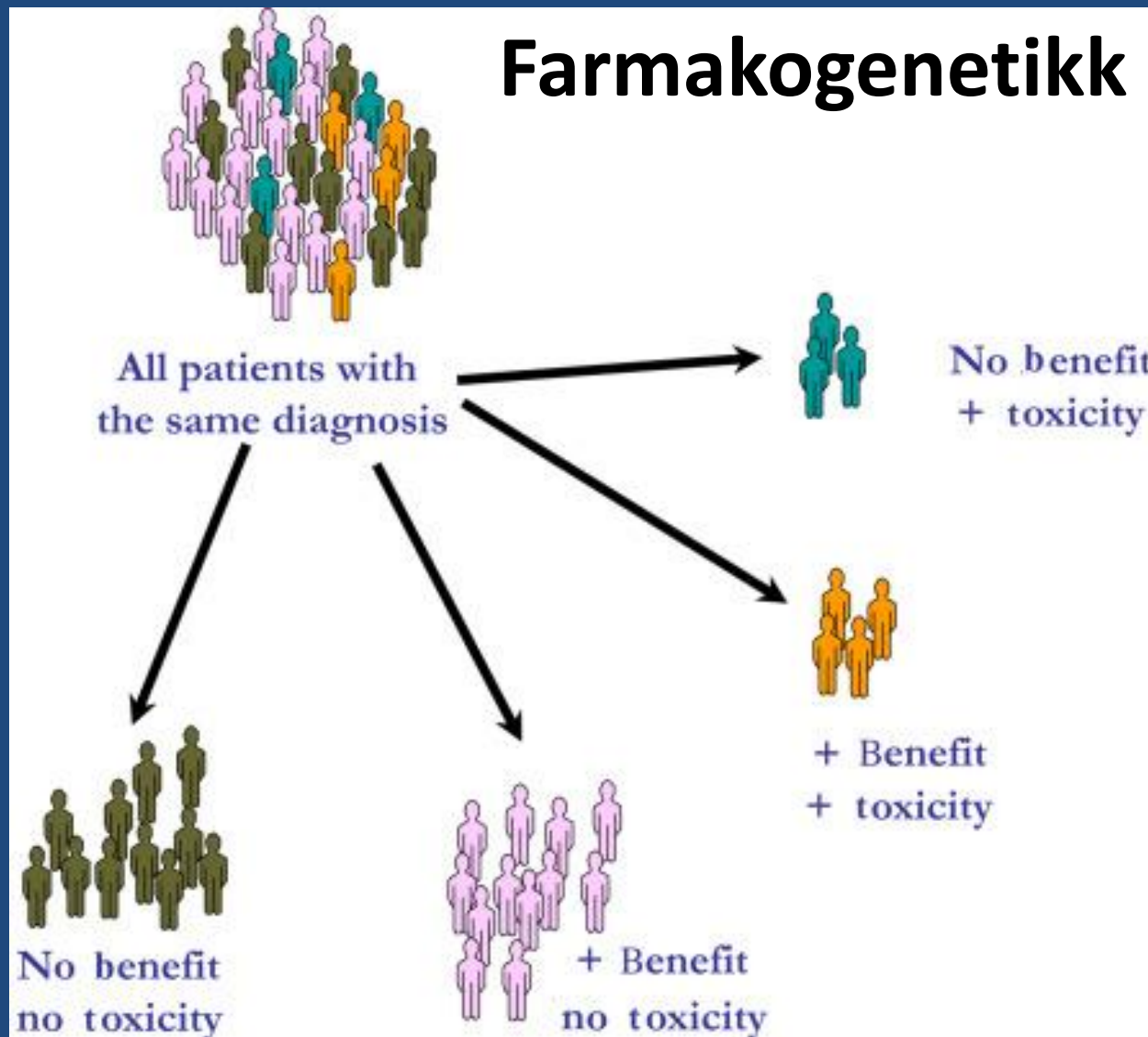
- **Ulemper:**

- Usikker evidens
- I konflikt med persontilpasset medisin

Individuell tilpasning

- **Mål for behandling / tilfriskning**, personlig definert
- **Kartlegging av individuelle styrker og sårbarheter**
 - Individuelt målrettede primærforebyggende intervensjoner
 - Prediksjon av individuell behandlingsrespons
- **«Arenafleksibel» personalinnsats**
 - På alle arenaer der det er mest nytte
 - *NB: Noen vil fortsatt ha vedvarende behov for ressurskrevende solide rammer*
- **Kontinuitet**
 - Mest mulig fast person/team
 - Sikre overganger, spesielt 1. og 2.linje
- **Tiltak i lokalmiljøene**
 - Fritid
 - Arbeid
 - Tilhørighet

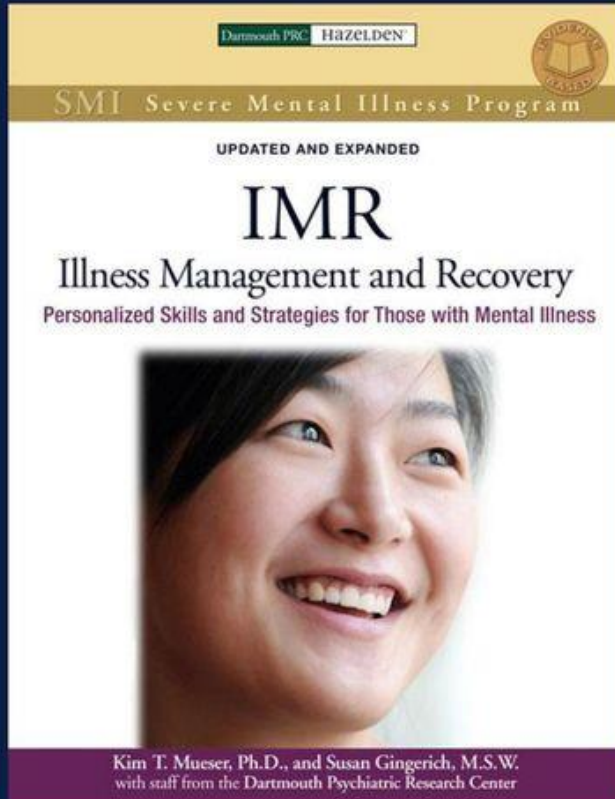
Nye biologiske behandlingsmetoder

Nye psykososiale behandlingsmetoder

Illness management and recovery (IMR)
for schizofreni, bipolar lidelse og alvorlig depresjon.

Å styrke personer til å:

- Håndtere egen sykdom
- Utvikle egne mål for mestring
- Kunne ta informerte beslutninger om egen behandling

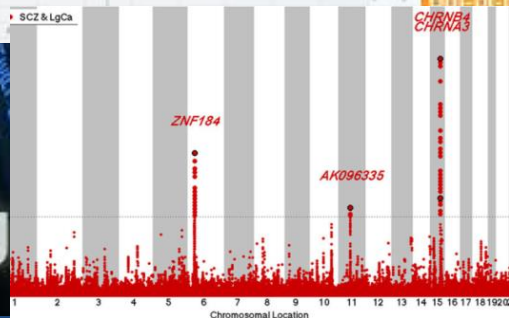
Teknologiske muligheter: «Integrert e-helse»

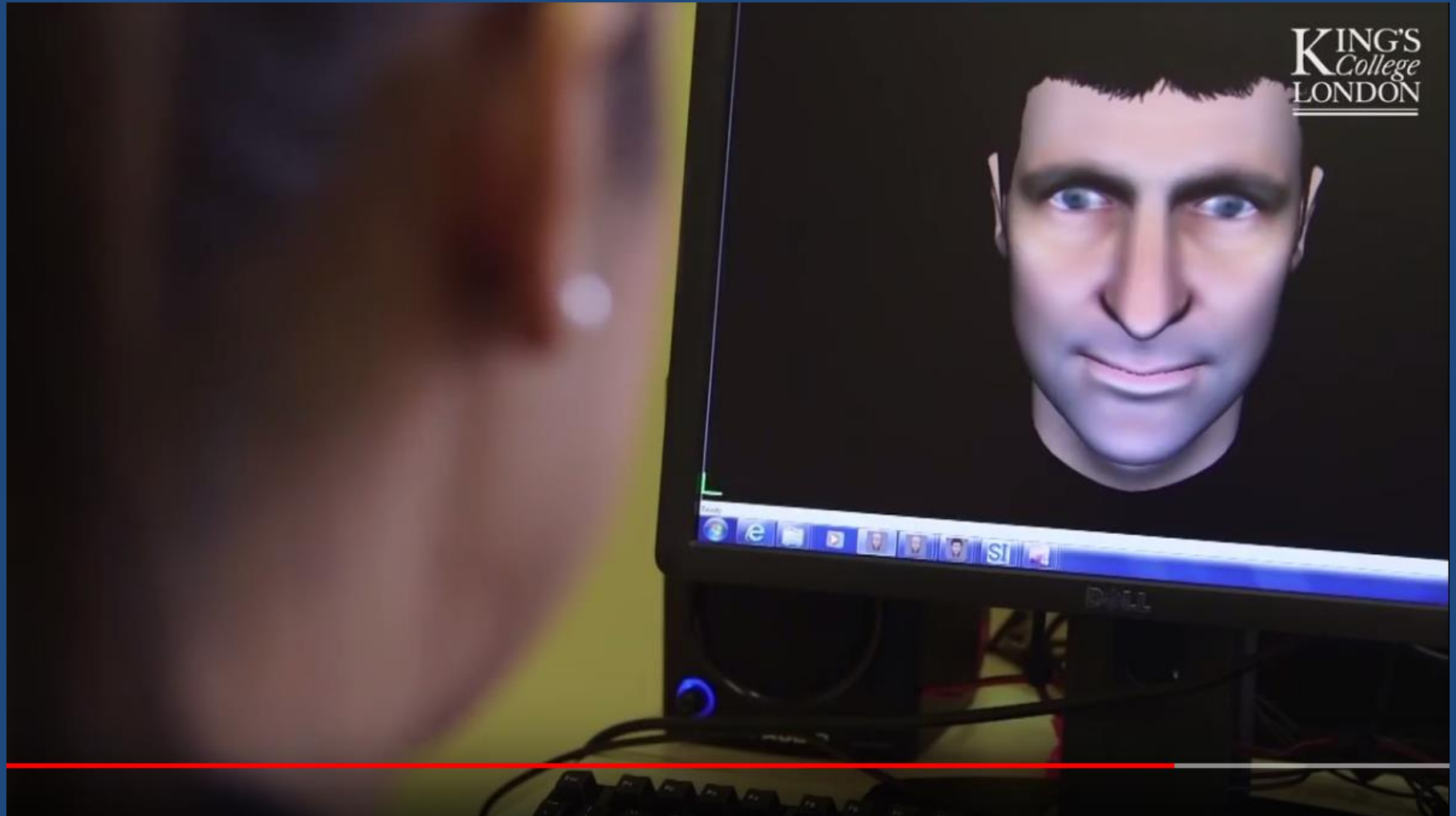
 minjournal.no

Machine Learning

Avatarterapi

Overordnet utrednings- og behandlingsplan (OBP)

- Problemområder
- Ressursområder
- Mål for behandling
- Utrednings- og behandlingstiltak
 - Biologisk
 - Psykologisk
 - Sosialt
- Oppfølging
 - Biologisk
 - Psykologisk
 - Sosialt
- Kriseplan
- IP?

← ←
Pasientens og/eller pårørendes bidrag

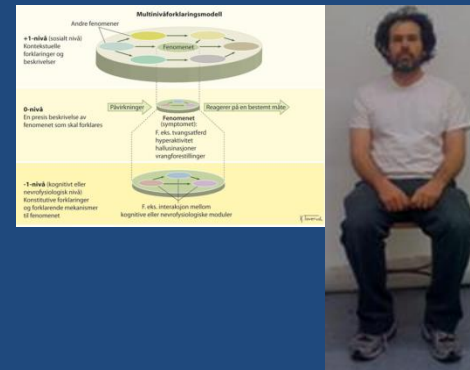
← ←
Samarbeidspartnere/roller

- Spesialisthelsetjeneste Psyk.
 - Døgnavdeling/akuttavdeling
 - DPS
- Spesialisthelsetjeneste Somatisk
- Fastlege
- Psykisk helsearbeid I kommunen
- Andre kommunale tiltak

EVALUERING

Veien videre

- **Systemperspektiv (biopsykososialt)**
- **Økt individualisering**
 - Den individuelle historien
 - Tilfriskningsperspektiv (recovery)
 - Biologisk individualisering
- **Økt standardisering**
 - Kommunikasjon, EPJ
 - Utredningstandard
 - Kvalitetssikret metodeanvendelse
 - Like tilbud
- **Større fokus på etikk og rollebevissthet**
- **Nye metoder**
 - Bedre koordinering og kontinuitet: «Arenafleksibelt»
 - Arbeidstiltak, lokale tiltak
 - «Psykobiologiske» behandlingstiltak
 - Informasjonsteknologi (klinikk og forskning)

«Standardisert individualisering»

